Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด*

A Health Learning Center Model of Chronic Non-Communicable Diseasesfor Provincial Hospitals

นิรันดร์ เชี่ยวชาญชัยกุล (Nirun Cheawchanchaigul)**
ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (Taweewat Watthanakuljaroen)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สำรวจความต้องการของผู้บริหารผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดเกี่ยวกับแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด (2) สร้างแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด และ (3) นำเสนอแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) ผู้บริหารของโรงพยาบาลระดับจังหวัด โดยเป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 96 คน (2) ผู้ปฏิบัติงานโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในโรงพยาบาลระดับจังหวัด 96 แห่ง โดยการสุ่มแบบเจาะจง แห่งละ 5 คน จำนวน 480 คน (3) ผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด 96 แห่ง โดยการสุ่มแบบบังเอิญแห่งละ 10 คน จำนวน 960 คน (4) ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลระดับจังหวัด แห่งละ 1 คน จำนวน 4 คน (5) ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่รับผิดชอบงานโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง แห่งละ 5 คน จำนวน 20 คน (6) ผู้รับบริการในตึกผู้ป่วยนอก โดยการสุ่มแบบบังเอิญแห่งละ 5 คน จำนวน 40 คน และ (7) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 4 คน ด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 4 คน และด้านศูนย์การเรียนรู้สุขภาพ จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) แบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด สำหรับของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการ (2) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดสำหรับของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการ (3) ต้นแบบชิ้นงาน คือ แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

---

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

** นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Student Master of Education Program in Educational Technology and Communications, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University E-mail: nirunch2@gmail.com

*** รองศาสตราจารย์ ประจำแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Ass. Prof. Dr., Educational Technology and Communications, School of Educational studies, Sukhothai Thammathirat Open University E-mail: wtaweewat@hotmail.com

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดมีความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดในระดับมาก(2)ผลการพัฒนาและนำเสนอแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด พบว่ามีองค์ประกอบ ได้แก่ มีโครงสร้างและอัตรากำลังประจำ จำนวน 3-5 คนและมีคณะกรรมการดำเนินการในรูปแบบสหวิชาชีพ โดยแบ่งเป็น 3 คณะ คือ คณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการดำเนินงาน การจัดสถานที่ เป็นอาคารชั้นเดียวใกล้ตึกผู้ป่วยนอกโดยมีการจัดพื้นที่ที่มีห้องแยกที่เป็นสัดส่วนชัดเจนมีห้องสำหรับรองรับการจัดกิจกรรมและมีพื้นที่ส่วนกลางสำหรับจัดกิจกรรมส่วนรวมพร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมภายนอกศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมสุขภาพ สำหรับการจัดกิจกรรมให้บริการศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วยให้บริการความรู้/ฝึกอบรมด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรังให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการให้บริการยืม/คืน/ค้นเอกสารสุขภาพด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ให้บริการยืม/คืนสื่อสุขภาพด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

คำสำคัญ: แบบจำลอง ศูนย์การเรียนรู้ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

Abstract

The objectives of this research were (1) to survey of director officer and client in provincial hospital about a health learning center model of chronic non-communicable disease for provincial hospital. (2) to create a health learning center model of chronic non-communicable disease for provincial hospital. (3) to propose a health learning center model of chronic non-communicable disease for provincial hospital.

The samples of this research are (1) A group of 96 director in provincial hospital (2) A group of 480 chronic non-communicable Disease officer in provincial hospital each of 5 people in 96 place by purposive sampling method (3) A group of 960 Client in provincial hospital each of 10 people in 96 place by accidental sampling method (4) A group of 4 director or deputy director in provincial hospital each of 1 person in province (5) A group of 20 directly responsible chronic non-communicable disease officer each of 5 people (6) A group of 40 Client in outpatient department each of 5 people by accidental sampling method (7) Expert of education technology 4 people and communication health education health behavior 4 people and expert of health learning center 4 people .

The tools used consisted of (1) The needs and opinion questionnaire about health learning Center for provincial hospital of director officer and client. (2) Interview and needs about health learning center for provincial hospital of director officer and client. (4) Health

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

learning center Model of chronic non-communicable disease for provincial hospital The data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that. (1) Director officer and client in provincial hospital they requirement in health learning center model of chronic non-communicable disease were in the high level (2) The development and propose of health learning center model according to the recommendation of director officer and client. It was found that have structured and staff 3-5 people and multi disciplinary board. They suggestion to divideorganization structure into 3 group that is administrative ,technical and customer service. Building and facilities management was a single-storey building and space is divided proportionally. There is room for event and center area for public activity included environmental management in outdoors for health learning and health promotion that include educate and training in non-communicable Disease, advice and counseling service, document circulation in non-communicable disease, media circulation in non-communicable disease, and active learning promotion.

Keyword: Model Learning center Non-communicable disease

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทั่วโลก มีลักษณะเป็นทุนนิยมมากขึ้นมุ่งแสวงหาผลกำไร ทำให้เศรษฐกิจเกิดความเลื่อมล้ำ ในสังคมไทยจากเดิมเป็นสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม สังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมือง ทำให้แบบแผนการดำรงชีวิตเปลี่ยนไป เป็นปัจจัยเสี่ยงหลักที่สำคัญที่เป็นภัยคุกคามสุขภาพ ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หรือเรียกว่า โรควิถีชีวิต ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง และโรคมะเร็ง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด หากไม่สามารถหยุดยั้งพฤติกรรมเสี่ยงได้ก็จะทำให้ทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2554,น. 5)

การบริหารงานสาธารณสุขของประเทศไทย จึงมุ่งเน้นให้บริการสุขภาพที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากขึ้น เป็นลักษณะการบริการสาธารณสุขแบบผสมผสาน คือ การป้องกันและควบคุมโรค การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพโดยหน่วยงานที่เกี่ยวกับระบบบริการสุขภาพแบ่งออกได้เป็น หน่วยงานระดับจังหวัด คือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีหน้าที่ ในการส่งเสริมสนับสนุน ควบคุมกำกับ และประสานกิจการสาธารณสุขของจังหวัด ดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขหน่วยงานในระดับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป มีหน้าที่ให้บริการผู้มารักษาพยาบาล โดยจะให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสภาพ โดยให้การรักษาอย่างต่อเนื่อง (สุวิทย์ วิบุลย์ผลประเสริฐ, 2545, น. 307-309)

เนื่องจากผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและกลุ่มเสี่ยงมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและกลุ่มเสี่ยงมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวในการควบคุมและป้องกันโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง แต่ในการให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยในการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยญาติผู้ป่วย และกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังยังมีปัญหาในเรื่องการจัดสถานที่ และเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ เพราะการรอรับการตรวจรักษาในขณะเดียวกันและต้องรับฟังการให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยไปด้วยนั้น ทำให้ประสิทธิผลในการรับรู้น้อยเกินไปยากที่จะจดจำและนำไปปฏิบัติได้ ถ้าหากได้มีบริเวณหรือสถานที่เฉพาะเพื่อการเรียนรู้โดยการรวมเอาสื่ออุปกรณ์และข้อมูลข่าวสารต่างๆมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ในแต่ละเรื่องของการให้ความรู้เริ่มตั้งแต่การปฏิบัติตัวตั้งแต่ระยะแรก เมื่อผู้ป่วยและญาติมีความพร้อมและต้องการความรู้คำแนะนำต่างๆก็สามารถเข้าไปใช้บริการรับความรู้ได้โดยไม่จำเป็นต้องมารับบริการความรู้ด้านสุขภาพอนามัยเฉพาะเวลาที่มารอตรวจรักษาเท่านั้น ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตัวไปในทางที่พึงประสงค์ในโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไปการจัดการศึกษาสำหรับผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและญาติจะมีเฉพาะเรื่องตามกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการในช่วงระยะเวลานั้นๆ ซึ่งยังไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดรวมศูนย์การศึกษาสำหรับผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและญาติให้อยู่ในบริเวณเดียวกันเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้โดยเฉพาะในโรงพยาบาลระดับจังหวัดซึ่งผู้มารับบริการเป็นจำนวนมาก หากมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดขึ้น โดยมีบริเวณเฉพาะมีการจัดวางสื่อต่างๆอย่างเหมาะสม มีบุคลากรคอยให้ความรู้ คำแนะนำและการบริการที่ตรงกับปัญหาสุขภาพของผู้ป่วยและญาติ โดยมีการจัดโปรแกรมกิจกรรม การสาธิตหรือสถานการณ์จำลองแล้วน่าจะมีผลทำให้ผู้ป่วยและญาติที่มารับบริการความรู้เกิดการรับรู้ เรียนรู้และจดจำนำไปสู่การปฏิบัติตนที่ถูกต้องเพื่อการมีสุขภาพดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดเกี่ยวกับแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด
2. เพื่อสร้างแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด
3. เพื่อนำเสนอแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. **รูปแบบการวิจัย**เป็นการวิจัยและพัฒนา
2. **ประชากรที่ใช้ในการวิจัย**แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ประชากรสำหรับสำรวจความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดคือ ผู้บริหารของโรงพยาบาลระดับจังหวัด จำนวน 96 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลระดับจังหวัด และ ผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด

กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง สำหรับสำรวจความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ ผู้บริหารของโรงพยาบาลระดับจังหวัด

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ผู้ปฏิบัติงานโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในโรงพยาบาลระดับจังหวัด และ ผู้รับบริการในตึกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลระดับจังหวัด

กลุ่มที่ 3 ประชากรสำหรับการรับรองแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง สำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ และด้านศูนย์การเรียนรู้สุขภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 7 ชุด ได้แก่ (1) แบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร (2) แบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้ปฏิบัติงาน (3) แบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้รับบริการ (4) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อศูนย์การเรียนโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร (5) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อศูนย์การเรียนโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้ปฏิบัติงาน (6) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อศูนย์การเรียนโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้รับบริการ (7) แบบรับรองต้นแบบชิ้นงาน คือ แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

1.1 การสำรวจความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดด้วยแบบสอบถาม

1.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบด้วย (1) ประชากรสำหรับสำรวจความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดคือ ผู้บริหารของโรงพยาบาลระดับจังหวัด จำนวน และ (2) กลุ่มตัวอย่างคือผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปที่รับผิดชอบงานโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง งานสุขศึกษา หรืองานศูนย์การเรียนรู้สุขภาพในโรงพยาบาลระดับจังหวัด จำนวน 96 แห่ง โดยแบบสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แห่งละ 5 คน รวมเป็น 480 คนและผู้รับบริการที่เป็นผู้ป่วย ผู้มารับบริการ บุคลากรในโรงพยาบาล และประชาชนทั่วไปที่มารับบริการในตึกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 96 แห่ง โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ แห่งละ 10 คน รวมเป็น 960 คน

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการ

1.2.3 ขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

1) ศึกษาเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังทั้งที่เป็นรูปเล่มเอกสารและหาข้อมูลจากเว็บไซต์ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นประเด็นและคำถามการวิจัย

2) ประมวลข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดได้แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด

3) นำแบบสอบถาม ชุดที่ 1 - 3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่านตรวจสอบเนื้อหาและภาษา พิจารณาความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้วิจัยไปศึกษาและหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้ และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ร่วมปรึกษาให้ผู้วิจัยแก้ไขแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อเรื้อรังแบบองค์รวม จากนั้นนำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุง

4) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ชุดที่ 1 - 3 เกี่ยวกับเนื้อหาของแบบสอบถามให้มีความครอบคลุมด้านเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อแบบองค์รวม ทั้งด้านออกกำลังกาย อาหาร และอารมณ์ และปรับปรุงความถูกต้องของภาษาที่ใช้เพื่อให้มีการสื่อความหมายชัดเจน

5) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ด้านเนื้อหาและภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารชุดวิทยานิพนธ์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มี 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity)พิจารณาแก้ไขข้อคำถามและความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ ความชัดเจนของข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ กับตัวแทนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ชุด จำนวน 48คน เพื่อทดสอบความตรงของเนื้อหาด้านศูนย์การเรียนรู้ไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับโดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยนำไปใช้กับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการจำนวน 48 คน ในโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป (ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 3 แห่ง แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาซ ที่ยอมรับได้ในระดับต่ำสุดคือ 0.7 จากการหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม พบว่ามีค่ามากกว่า 0.7 แสดงว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

7) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขจนเป็นฉบับจริงที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ชุด คือ แบบสอบถามความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการ

8) นำแบบสอบถามไปใช้จริงกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลระดับจังหวัด จำนวน 96 แห่ง

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

1.2 การสำรวจความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ประกอบด้วย (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ ผู้บริหารของโรงพยาบาลระดับจังหวัด ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลระดับจังหวัด และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดจำนวน 96 แห่ง และ (2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลระดับจังหวัด จำนวน 4 คน ผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปที่รับผิดชอบงานโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง งานสุขศึกษา หรืองานศูนย์การเรียนรู้สุขภาพจำนวน 20 คนและผู้รับบริการในตึกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลระดับจังหวัดจำนวน 10 คน รวมเป็น 40 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการ

1.2.3 ขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้จากเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่มีผู้วิจัยไว้แล้ว นำมาปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยกำหนดเป็นประเด็นและคำถามการวิจัย

2) ประมวลข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดในรายละเอียดเชิงลึกบางประเด็นที่ไม่สามารถใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลได้ได้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด

3) นำแบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 – 3 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่านตรวจสอบเนื้อหา และภาษา พิจารณาความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

4) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 - 3 ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาได้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด

5) นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้จริงกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลระดับจังหวัด

6) เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) ศึกษา เอกสาร ตำรา และวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดรวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

2) กำหนดกรอบแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้สุขภาพโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

3) ร่างแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนต่างๆ คือ (1) บทนำ (2) รายละเอียดของแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้ และ (3) ข้อกำหนดและการนำแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดไปใช้

ระยะที่ 3 การรับรองแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการรับรองแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดจำนวน 12 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

3) ขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูลรับรองแบบจำลอง ผู้วิจัยนำแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้สุขภาพโรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดให้ผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ด้วยการจัดประชุมการสนทนากลุ่ม และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล 4 ประเด็นดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ใช้กับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดย(1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (2) ข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ใช้กับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis)

3. การพัฒนาแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดโดยการสร้างตารางวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลรับรองต้นแบบชิ้นงานแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ 12 คน โดยใช้วิธีการนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปและการจดบันทึกมาสรุปโดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด

1) ผลจากการสำรวจ พบว่า กลุ่มผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดมีความต้องการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดอยู่ในระดับมาก และจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ป่วย ญาติ และประชาชนทั่วไปอยู่ในระดับมากเช่นกัน สำหรับการมีนโยบาย มีแผนงาน/โครงการ และมีงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อ รังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด กลุ่มผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นในระดับมากในทุกประเด็น ได้แก่ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมายเชิงคุณภาพ สำหรับเป้าหมายเชิงปริมาณ จำนวนผู้รับบริการ 150 – 300 คน/สัปดาห์ อยู่ในระดับมาก

การบริหารจัดการ กลุ่มผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นในระดับมากในประเด็นความเหมาะสมของหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดมีอัตรากำลังของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเป็นประจำ จำนวน 3-5 คน โดยมีบุคลากรที่ประจำ/หมุนเวียน ดังนี้ แพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ นักกายภาพบำบัด นักวิชาการสาธารณสุข จิตวิทยา นักโภชนาการ อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครหรือจิตอาสา และมีรูปแบบการบริหารโดยผู้รับผิดชอบกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง หรือกลุ่มงานสุขศึกษา หรือในรูปของคณะกรรมการ

ความต้องการเนื้อหาสาระความรู้ กลุ่มผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด มีความความต้องการเนื้อหา เรื่อง การบริโภคอาหาร และการออกกำลังกายมีความต้องการมากที่สุด และมีความต้องการในระดับมากในเรื่อง ความหมาย สาเหตุอาการ การป้องกัน และการดูแลตนเองของผู้ป่วยในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง สำหรับการส่งเสริมสุขภาพเฉพาะประเด็นสุขภาพจิต (อารมณ์)

วิธีการถ่ายทอดเนื้อหาสาระความรู้ กลุ่มผู้บริหารกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด มีความคิดเห็นในระดับมากในทุกประเด็น ได้แก่ วิธีการให้ความรู้แบบไม่เผชิญหน้า แบบเผชิญหน้า และแบบผสมผสาน แต่การใช้สื่อในการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบไม่เผชิญหน้า กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ประเภทสื่อที่ให้บริการ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดมีความคิดเห็นในระดับมากในทุกประเด็นสำหรับผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับมากเช่นเดียวกัน ยกเว้นสื่อบุคคลที่ผู้บริหารให้ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ในส่วนของชุดการสอนที่ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นในระดับในระดับมากทั้งชุดการสอนประกอบการบรรยาย รายบุคคล และแบบกลุ่มกิจกรรม

ฐานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นในระดับมากในทุกประเด็น

รูปแบบการจัดสถานที่ กลุ่มผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัดมีความความต้องการในระดับมากในทุกประเด็น

การจัดบริการในศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด กลุ่มผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในโรงพยาบาลระดับจังหวัด มีความคิดเห็นในระดับมาก ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดเปิด วันจันทร์ – วันศุกร์ หยุดวันเสาร์-อาทิตย์ และวันนักขัตฤกษ์ 08.30 -16.30 น. กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โรคทั่วไป ญาติผู้ป่วย ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล ผู้รับบริการจะเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นก็ได้ และไม่เสียค่าบำรุง

การประเมินผลของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดกลุ่มผู้บริหาร และ ผู้ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นในระดับมากในประเด็นการประเมินความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนของผู้รับบริการ และประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ

2) ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ความสำเร็จและความยั่งยืนของการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้นั้น โรงพยาบาลระดับจังหวัดต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและผู้บริหารจะต้องเห็นถึงความสำคัญ ตอบสนองความต้องการของพื้นที่หรือบริบทของพื้นที่มีการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีเครือข่ายเชื่อมโยงในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับกระทรวง จังหวัด อำเภอ และตำบล สำหรับส่วนกลางจะเป็นสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและสื่อ

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังจะเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ตั้งขึ้นใหม่แต่หากไม่สามารถตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ได้ ก็กำหนดให้หัวหน้ากลุ่มภารกิจปฐมภูมิเป็นหัวหน้าศูนย์และกลุ่มงานสุขศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยมีผู้ร่วมดำเนินการแบบสหวิชาชีพในรูปแบบคณะกรรมการ

การจัดให้บริการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังจะมีการจัดบริการด้วยสื่อที่หลากหลาย และใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ ทั้งที่ศึกษาได้ด้วยตนเอง และจัดกลุ่มเรียนรู้ที่เหมาะสมตามประเด็นเนื้อหาและกลุ่มวัย

ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้รับบริการมี ความคาดหวังว่าศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังจะช่วยให้การทำงานสาธารณสุขเชิงรุกของประเทศไทยเกิดความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ และป้องกันตนเองจากโรคภัยไข้เจ็บทำให้ภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการรักษาพยาบาลจะลดลง

2. ผลการพัฒนาแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

ผู้วิจัยได้สร้างต้นแบบชิ้นงานแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด โดยมีองค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 องค์ประกอบด้านแนวคิดและเป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ประกอบด้วย ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

2.2 องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังมีการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการจากสหวิชาชีพ จำนวน 3 คณะ คือ (1) คณะกรรมการบริหาร (2) คณะกรรมการวิชาการ และ (3) คณะกรรมการดำเนินงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มภารกิจเป็นหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดทำงานขึ้นตรงกับผู้อำนวยการโรงพยาบาล

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

2.3 องค์ประกอบด้านโครงสร้างทางกายภาพพื้นฐานควรจัดเป็นอาคารชั้นเดียวใกล้ตึกผู้ป่วยนอก (โอพีดี) โดยมีการจัดพื้นที่ที่มีห้องแยกที่เป็นสัดส่วนชัดเจน มีห้องสำหรับรองรับการจัดกิจกรรมและมีพื้นที่ส่วนกลางสำหรับจัดกิจกรรมส่วนรวมพร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่เอื้อต่อการเรียนรู้และส่งเสริมสุขภาพ

2.4 องค์ประกอบด้านการจัดให้บริการ ประกอบด้วย

1) ประเภทสื่อที่จัดให้บริการมีดังนี้สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็คทรอนิกส์และชุดการสอน

2) เครื่องมือและอุปกรณ์สื่อโสตทัศน์ มีดังนี้ (1) เครื่องคอมพิวเตอร์ (2) เครื่องปริ้นเตอร์ (3) เครื่องฉายวิดีโอโปรเจคเตอร์ (4) จอรับภาพ (5) เครื่องรับโทรทัศน์สี (6) เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์ (7) เครื่องขยายเสียงสะพายไหล่ (8) กล้องถ่ายรูปดิจิทัล (9) เครื่องเล่นและบันทึกเสียง (10) เครื่องเล่นและบันทึกภาพ/ข้อมูลด้วยซีดีรอม และ(11) ชุดอุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง

3) เนื้อหาสาระความรู้ที่จัดให้แก่ผู้รับบริการมีองค์ประกอบของเนื้อหาคือ (1) ความหมายของโรค (2) สาเหตุของการเกิดโรค (3) อาการของโรค (4) การป้องกัน (5) การรักษา และ(6) การดูแลตนเองของผู้ป่วย รวมทั้งให้บริการเนื้อหาสาระความรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ดังนี้(1) การบริโภคอาหาร (2) การออกกำลังกาย (3) สุขภาพจิต (อารมณ์) และ (4) สุราและสารเสพติด

4) วิธีการให้ความรู้แก่ผู้รับบริการทั้งแบบรายกลุ่มและรายบุคคล โดยมีรูปแบบการให้ความรู้ คือ (1) การให้ความรู้แบบไม่เผชิญหน้า (2) การให้ความรู้แบบเผชิญหน้า และ (3) แบบผสมผสาน

5) ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการพบว่า ควรมีฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ ดังนี้ (1) ฐานข้อมูลสื่อ (2) ฐานข้อมูลสถิติการเจ็บป่วย (3) ฐานข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพและ (4) ฐานข้อมูลเครือข่ายสุขภาพ

6) การจัดบริการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดควรจัดให้บริการในเวลา 08.30 -16.30 น.วันจันทร์ - วันศุกร์หยุดวันเสาร์วันอาทิตย์ และวันนักขัตฤกษ์โดยให้บริการในเรื่อง (1) ให้บริการความรู้ / ฝึกอบรมด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (2) ให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการ (3) ให้บริการยืม/คืน/ค้นเอกสารสุขภาพด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (4) ให้บริการยืม/คืน สื่อสุขภาพด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และ (5) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

2.5 องค์ประกอบด้านการประเมินผล ควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดให้ครอบคลุม (1) บริบท (2) ปัจจัยนำเข้า(3) กระบวนการ และ (4) ผลลัพธ์

3. ผลการรับรองแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

ผู้วิจัยได้นำต้นแบบชิ้นงานแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ด้านศูนย์การเรียนรู้สุขภาพ และด้านสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์พิจารณาและระดมความคิดเห็น ด้วยการสนทนากลุ่ม และได้ให้การรับรองแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

อภิปรายผล

แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดประกอบด้วยปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง การจัดให้บริการของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และการประเมินศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังและมีการสร้างแบบจำลองอย่างละเอียดเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริงต่อไป

การจัดให้บริการศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด จากผลการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการที่มีต่อศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดในประเด็นสื่อโสตทัศน์ โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า สื่อของจริงยังเป็นความต้องการมากที่สุดของผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ รองลงมาเป็นภาพถ่าย วีดิทัศน์ ภาพชุด และหุ่นจำลอง ซึ่งศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดจะต้องจัดให้บริการ สอดคล้องกับแนวคิดในหลักการจัดการศึกษาและการสอนของสุริน ชุมสาย ณ อยุธยา (2553, ออนไลน์) ที่ว่า “การจัดให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากต่อการเรียนของผู้เรียน” และสอดคล้องกับแนวคิดของเอดการ์ เดลที่ได้กำหนดลำดับขั้นของกรวยประสบการณ์ (Cone of Experience) ที่ว่า “ประสบการณ์ตรง เป็นประสบการณ์ที่เป็นรากฐานของประสบการทั้งปวง เพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้เห็นได้ยินเสียง ได้สัมผัสด้วยตนเอง” (Dale, 1969, p.107) ถึงแม้ว่าในยุคปัจจุบันได้มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกันอย่างมากมายและมีความนิยมสูงสุด แต่ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการยังคงมีความเห็นว่าสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบไม่เผชิญหน้าเป็นลำดับแรก คือ สื่อสิ่งพิมพ์ รองลงมาเป็นรายการโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์/วีดิทัศน์ โดยแผ่นพับเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าเป็นสื่อที่เหมาะสมกับการใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในลำดับแรก และสอดคล้องกับความคิดเห็นที่ว่าสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองแบบไม่เผชิญหน้าในลำดับแรกเช่นกัน และเป็นสื่อใช้ประกอบการให้คำปรึกษาได้เป็นอย่างดี ผู้รับบริการสามารถนำกลับไปทบทวนความรู้ได้ที่บ้าน โดยผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการให้ความเห็นว่าการให้คำปรึกษาเป็นวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไม่ติดต่อเรื้อรังแบบเผชิญหน้าที่เหมาะสมในลำดับแรกเช่นเดียวกัน ซึ่งการให้คำปรึกษาจะต้องใช้สื่อบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ผู้รับบริการจึงจะมีความเชื่อมั่นและศรัทธา นอกจากนี้สื่อบุคคลยังเป็นสื่อ ที่ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดให้บริการส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาพด้านโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งสอดคล้องกับผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการที่มีความคิดเห็นว่าต้องการให้มีการบริการให้คำปรึกษาในลำดับแรก โดยมีความคิดเห็นว่าควรจะเป็นพยาบาล แพทย์ และนักวิชาการสาธารณสุขใน 3 ลำดับแรก สำหรับเนื้อหาความรู้โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการให้ความคิดเห็นว่าควรจัดให้มีไว้บริการ โดยให้ความสำคัญประเด็นเนื้อหาการดูแลตนเองของผู้ป่วยเป็นลำดับแรกในทุกเนื้อหาความรู้ในส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดจะต้องจัดให้มีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยสื่อที่หลากหลาย ตามความสนใจและความถนัดของผู้รับบริการ อาทิ เช่น การให้คำปรึกษา การสาธิต ฝึกปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมการออกกำลังกาย และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่อที่หลากหลายตามความต้องการ เพื่อให้ผู้รับบริการมีความสุขกับ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

การเรียนรู้อย่างสนุกสนามผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และกิจกรรมกลุ่มจะช่วยเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี เพราะมีการเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน และเป็นการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของ จอห์น ดิวอี้ (Dewey อ้างใน Holim and Terry,2010,น.47) ที่ว่า “กระบวนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ที่ต่อเนื่องประสบการณ์เก่าไปเรื่อย ต้องส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ใหม่ เพื่อเป็นวิถีนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันและอนาคต การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงเป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง”นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สายพิณ ศิริโสภาพงษ์ (2547, น. 238) ที่พบว่าสื่อที่ให้บริการในศูนย์การเรียนมีความหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่อบุคคล และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียน พบว่า ได้กำหนดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายและมีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดกิจกรรมรณรงค์ จัดโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้

รูปแบบอาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด ผลการวิจัยพบว่าเป็นอาคารชั้นเดียวตั้งอยู่ใกล้ ตึกผู้ป่วยนอก(โอพีดี) สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ ทองหนุน (2556, น. 164) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แบบจำลองศูนย์สื่อการเรียนรู้ทางการพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ควรเป็นอาคารใหม่แยกเป็นเอกเทศและเป็นศูนย์การเรียนรู้แบบสมบูรณ์

การจัดพื้นที่ภายในของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดควรจัดให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความต้องการจากการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติการ และผู้รับบริการ โดยการจัดพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดประกอบด้วยพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ดังนี้ (1) ห้องโถงสำหรับจัดกิจกรรมส่วนรวม (2) ห้องให้คำปรึกษา (3)ห้องสาธิตและฝึกปฏิบัติกิจกรรม(4)ห้องบรรยายรวม (5)ห้องประชุมกลุ่มย่อย (6) โซนห้องสมุด(7)ห้องเจ้าหน้าที่ศูนย์ (8) ห้องจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์(9) โซนคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ต (10) ห้องจัดเตรียมอาหาร (11) ห้องน้ำชายและห้องน้ำหญิง สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงมาลย์ สัมมาวิภาวีกุล และคณะ (2558, บทคัดย่อ) ที่พบว่าอุทยานการเรียนรู้สุขภาพ ควรจัดพื้นที่ภายในอาคาร มี 9 โซน ได้แก่ โซนพื้นที่การเรียนรู้ โซนพื้นที่จัดการแสดงและจัดกิจกรรมตามวาระ โซนแพทย์แผนไทยและนวดไทย โซนสระว่ายน้ำบำบัด โซนปฐมพยาบาลและให้คำปรึกษา โซนออกกำลังกายภายในอาคาร โซนดนตรีและศิลปะ โซนห้องประชุมและพื้นที่สำนักงาน และโซนลานอเนกประสงค์

การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกศูนย์การเรียนรู้ไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดประกอบด้วยพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ดังนี้ สวนสมุนไพรสาธิต ลานกิจกรรมกลางแจ้ง จัดสภาพภูมิทัศน์สอดคล้องกับจินตนา ผลสนอง (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพสำหรับศูนย์การเรียนในชุมชน สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่พบว่า การจัดบริเวณพื้นที่ภายนอก ควรมีการสวนสมุนไพร ร่มไม้ยืนต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของสายพิณ ศิริโสภาพงษ์ (2547,น.237-238) ที่พบว่าศูนย์การเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้รับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ประกอบด้วย สนามกีฬา สวนหย่อม ศาลพักผ่อน สนามหญ้า ลานจอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ลู่สำหรับเดิน-วิ่ง สนามเด็ก สวนไม้ยืนต้น ลานออกกำลังกาย เป็นการสร้าง

บรรยากาศที่มีความร่มรื่นและเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด พบว่า ควรประกอบด้วย (1) ประเมินบริบท (2) ประเมินปัจจัยนำเข้า (3) ประเมินกระบวนการ (4) ประเมินผลลัพธ์ สอดคล้องกับสายพิณ ศิริโสภาพงษ์ (2547, น. 239)

ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบว่าศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดควรเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ขึ้นตรงกับผู้อำนวยการโรงพยาบาล และมีการดำเนินงานร่วมจากสหวิชาชีพในรูปแบบคณะกรรมการ/คณะทำงาน โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำจำนวน 3 – 5 คน ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของนายแพทย์นิพัธ กิตติมานนท์ รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2555 ที่ว่า “...มีคนทำงานไม่ต้องมาก แต่พร้อมให้คนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ไม่ว่าจะเป็นโน้มน้าว กดดัน แล้วสามารถประสานบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ...”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. โรงพยาบาลระดับจังหวัดที่จะนำแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัดไปใช้จะต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โรคติดต่อเรื้อรังและนำแบบจำลองจากการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับพื้นที่

2. แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงพยาบาลระดับจังหวัดที่จะมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในเรื่องอื่นๆ ได้

3. การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังจะเกิดความยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อบุคลากรทุกฝ่ายของโรงพยาบาลให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาวิจัยต่อยอด โดยนำแบบจำลองศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังไปใช้ในสถานการณ์จริง และศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้อรังสำหรับโรงพยาบาลระดับจังหวัด

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้โรคไม่ติดต่อเรื้องรังในโรงพยาบาลระดับอำเภอเพื่อขยายเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกัน จะทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลความรู้ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และครอบคลุมทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลพร อุดมธรรมรักษ์.(2559). “แนวความคิดและการออกแบบ : ศูนย์เรียนรู้สุขภาพพึ่งตนตามหลักแพทย์ทางเลือกวิถีพุทธ”. Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน): 1662-1666.

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

กองสุขศึกษา.(2552). แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สุขภาพในโรงพยาบาลระดับจังหวัด.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการพัฒนาระบบบริการที่ตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพที่สำคัญ (สาขาโรคไม่ติดต่อ).(2556). แนวทางพัฒนาระบบบริการสุขภาพสาขาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD).กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จักกรี ปัถพี และคณะ.(2559). “พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพประชาชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี”. Veridian E-Journal, Silpakorn University ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม):1201-1203.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2543). องค์ประกอบขององค์กรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. ใน *เอกสาร การสอนวิชาการบริหารศูนย์สื่อสารศึกษา.* นนทบุรี: สำนักพิมพ์หาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัยวัชน์ ทับเที่ยง. (2553).*แบบจำลองศูนย์การเรียนรู้สุขภาพเคลื่อนที่จังหวัดตรัง.* (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ดวงมาลย์ สัมมาวิภาวีกุล และคณะ. (2553). รายงานเรื่อง การพัฒนารูปแบบอุทยานการเรียนรู้สุขภาพ. (ไม่ได้ตีพิมพ์)

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2543). *การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรมหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ธนพล อเนกสิทธิสิน. (2547). *การนำเสนอรูปแบบศูนย์การเรียนในโรงพยาบาลสำหรับเด็กเจ็บป่วย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรมหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2542). นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

บุญเลิศ มาแสง. (2530). ระบบการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อชาวชนบทในระดับหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

มยุรี หอมสนิท. (2557). *NCD โรคไม่ติดต่อ* สืบคืนเมื่อ 27 มิถุนายน 2559, จาก http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000070930.

รัชนีวรรณ ตั้งภักดี. (2552.) *การพัฒนาระบบศูนย์การเรียนรู้สุขภาพสำหรับโรงพยาบาลระดับ จังหวัด.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,กรุงเทพฯ.

สายพิณ ศิริโสภาพงษ์. (2547). *แบบจำลองศูนย์การเรียนเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้รับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร-มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้ :เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์

สุวิทย์ วิบุลย์ผลประเสริฐ. (2545). การสาธารณสุขไทย 2542-2543. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2545.)ยอดกลยุทธ์การจัดการกับชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุ๊คส์.

ภาษาต่างประเทศ

Don A. Welty & Dorothy R. Welty. (1976). The Teacher Aide in the Instructional Team Glenco*:* Mcgraw-hill Book Co, Inc.

Good. V. Carter. (1959). The Dictionary of Education 2nd ed. New York: Mcgraw-hill Book Co, Inc.

Keeves, John P. (1988). Model and Model Building. In Keeves, John P. (Ed.). Educational research, methodology, and measurement: An international handbook. U.K.: Pergamon Press.

Prager, C. Learning Center for the 1990's. [Online]. 1991. Available from: http://eric.ed.gov [1 July 2007]

Silver, Gerald A. (1987*).* System analysis and Design Addison.New York : Wesley Pubishing,

Veryard , Richard (1992*).* Information Modelling : Practical Guidance New York : Prentice Hall International